

AZ INTERNET-SZOLGÁLTATÓK FELELŐSSÉGÉNEK SZABÁLYOZÁSA A SZERZŐI JOGOT SÉRTŐ TARTALMAK TEKINTETÉBEN

Az amerikai, a közösségi és a magyar szabályozás bemutatása

IMRE MELINDA
doktorandusz

I. Bevezetés

Az internet mindenki számára hozzáférhetővé válása és elterjedése egy rendkívül, hatékony és kényelmes világméretű kommunikációs hálózat létrejöttét eredményezte. A hálózaton keresztül információk óriási tömege áramlik határok nélkül nagy sebességgel. Ezen információk a legkülönbözőbbek lehetnek: bármi, ami digitális formában rögzíthető. Természetesen szerzői jogi alkotások széles köre is digitalizálható, így a legkülönbözőbb alkotások is internetes adatforgalom tárgyai lehetnek.

Az alábbi tanulmányban azt igyekszem megvizsgálni, hogy az internet-szolgáltatók, akik a tartalmat nem, csak magát a szolgáltatást teszik hozzáférhetővé, mennyiben tehetők felelőssé a szerzői jogot sértő internetes tartalmak miatt, illetve milyen esetekben mentesülhetnek a felelősség alól.

II. Az internet szereplői

Az internet-szolgáltatók felelősségi szabályainak vizsgálatához előzetesen vessünk egy pillantást e hálózati kapcsolatok egyik sajátosságára. Legtágabb értelemben az internetes kommunikáció magában foglalja a számítógépek közötti, az ember és a számítógép közötti és az emberek egymás közötti kommunikációjának minden típusát.¹ Más kommunikációs hálózatoktól és információ-továbbítási módoktól szolgáltatási struktúrájában is különbözik az internet, azaz a hálózat működtetése és használata-

¹ *Az internetes tartalomszolgáltatásokra vonatkozó szabályozás az Európai Unióban és egyes nemzeti jogokban.* Készítette: Országos Rádió és Televízió Testület Irodájának Stratégiai Igazgatósága mellett felállított, az internetes tartalomszabályozás kérdéseit vizsgáló szakértői munkacsoport. Szerk.: BÉKY ZOLTÁN BALÁZS, Budapest, ORTT, 2001. 4.

ta egy többszereplős folyamat, ezeknek a szereplőknek más és más a feladata, tevékenysége.² A felelősségi kérdések tárgyalása előtt meg kell vizsgálnunk tehát, milyen szereplői vannak ennek az információs szuperpályának:³

1. Felhasználó
2. Hozzáférést biztosító szolgáltató
3. Internet-tartalmat nyújtó szolgáltató
4. Internet-szolgáltatást nyújtó szolgáltató

1. Felhasználó (User)

Ez a szereplő veszi igénybe a másik három szereplő által nyújtott szolgáltatásokat, szerződéses kapcsolatban alapvetően csak a hozzáférést biztosító szolgáltatóval van. A felhasználó a tulajdonképpeni fogyasztója a tartalomszolgáltató által előállított és nyújtott tartalomnak, illetve igénybe veszi az internet-szolgáltatást nyújtó szolgáltató szolgáltatásait. Azonban a felhasználó sincs passzív szerepre kárhóztatva, hiszen aktív információ-szolgáltatóként is felléphet, ilyenkor természetesen már tartalom-szolgáltatóként is minősül.

2. Hozzáférést biztosító szolgáltató (Access Provider)

Ezek a szolgáltatók eredetileg csupán valóban csak az internethez való hozzájutást (access) biztosítják a többiek számára. Felfoghatók, mint csupán az infrastruktúra létrehozói, valamint a hardverhálózat és az azt működtető rendszerszoftverek szállítói. A gyakorlatban azonban mára a legtöbb hozzáférést biztosító szolgáltató nemcsak kizárólagos hozzáférést biztosít, hanem egyéb szolgáltatásokat is nyújt (pl.: e-mail cím, tárhely). Így azt mondhatjuk, hogy ezekben az esetekben nem húzható éles határvonal a hozzáférést biztosító és a szolgáltatást nyújtó szolgáltató között. Sőt, a hozzáférést biztosító szolgáltató gyakran saját honlappal rendelkezik, így tartalomszolgáltatóként is jelen van az interneten.

3. Internet-tartalmat nyújtó szolgáltató (Content Provider)

Ők azok, akik az internetre információkat, azaz tartalmat visznek, melyeket az internetes szolgáltatást nyújtó szolgáltató kiszolgálóin (szerverein) helyeznek el.

4. Internet-szolgáltatást nyújtó szolgáltató (Internet Service Provider, ISP)

Ezek a szereplők olyan szervezetek vagy vállalkozások, amelyek ténylegesen internetes szolgáltatásokat nyújtanak, mint például:

- Tárolóhely fizikai biztosítása
- Tárolóhely felhasználását megkönnyítő program elkészítése és a kiszolgálón futtatása⁴
- E-mail cím biztosítása⁵
- A tartalomszolgáltató által elkészített tartalom publikálása stb.

² MURAKÓZI GERGELY: A szerzői jog és az internet, Az internet technikai megvalósítása a szerzői jog tükrében. [www.jogiforum.hu/files/publikaciok/drMurakoz-A_szerzoi_jog_es_az_internet\(jf\).pdf](http://www.jogiforum.hu/files/publikaciok/drMurakoz-A_szerzoi_jog_es_az_internet(jf).pdf).

³ BOYTHA GYÖRGY: Az interneten hozzáférhető tartalom jogi védelmének szerzeágazó szabályozása. In BOGNÁR MÁRTA (szerk.): *MIE Közlemények*, 2004/41. 77., valamint MURAKÓZI i. m. 26–29.

⁴ Mint például: www.extra.hu.

⁵ Mint például a hotmail vagy a yahoo.

Tehát a szolgáltató lehetővé teszi mások számára az interneten való megjelenést, publikálást és egyéb tevékenységet.

A tanulmány további részében az internet-szolgáltató kifejezést az internet-szolgáltatást nyújtó szolgáltatókra vonatkozóan fogom használni.⁶ A továbbiakban annak vizsgálatára kerül sor, hogy az internet-szolgáltatók mikor és mennyiben tehetők felelőssé az interneten megjelenő, szerzői jogot sértő tartalom miatt.⁷ Ennek keretében bemutatásra kerül a jelenlegi szabályozáshoz vezető út és a hatályos szabályozás, mind külföldi példák, mind a hazai jog tükrében.

III. Az amerikai szabályozás kialakulása⁸

„Az Amerikai Egyesült Államok tekinthető az internet szülőhazájának, ezért felhasználása is itt terjedt el a leghamarabb és a legszélesebb körben. Ez az oka annak, hogy az internettel kapcsolatos jogi problémák is itt merültek fel először.”⁹ A tételes jogi szabályozás létrejöttéig a bírói gyakorlat volt hivatott ezeket a jogi problémákat megoldani. Mivel csak 1998-ban született meg a kérdést – azaz az internet-szolgáltatók szerzői jogsértésekkel kapcsolatos felelősségét is – rendező jogszabály,¹⁰ többé-kevésbé kikristályosodott gyakorlat alakult ki a bíróságok körében, melyből a törvényhozó is merített a jogszabály megalkotásakor.

Ezért tehát nem hanyagolható el annak vizsgálata, hogy hogyan ítéleztek a bíróságok az interneten megjelenő jogsértő tartalommal kapcsolatos jogvitákban. Ezek az – alább említésre kerülő – esetek nemcsak szerzői jogsértésekkel kapcsolatosak, hanem láthatunk közöttük személyiségi jogsértéssel kapcsolatos ügyet is. Az ezekben foglalt jogi megoldás bemutatása azért látszik célszerűnek, mert ezen esetekből is kirajzolódik annak megítélése, hogy az internet-szolgáltatók milyen szerepet játszanak a jogsértés folyamatában.

Először azonban lássuk, milyen felelősségi rendszerről rendelkezett korábban az amerikai szerzői jogi törvény. A felelősség három fajtáját különböztette meg: felelősség közvetlen (direct), közvetett (másodlagos, közreműködői vagy contributory) jogsértésekért, és harmadikként a helyettes (vicarious) felelősséget említi a törvény. A közvetlen jogsértésért fennálló felelősséggel szemben a közvetett jogsértés miatt fennálló felelősség alapja a jogsértésről való tudomás megléte: ez objektív követel-

⁶ A fentebb kifejtettre tekintettel, amennyiben egy hozzáférést biztosító szolgáltató egyéb internetes szolgáltatást is nyújt, internet-szolgáltatónak is minősül.

⁷ Pontosabban annak vizsgálatára kerül itt sor, hogy az internet-szolgáltató – jogsértő tartalom miatt fennálló – anyagi felelőssége milyen feltételekkel korlátozható.

⁸ A fejezethez felhasznált irodalom: MARKUS LUBITZ: Die Haftung der internet Service Provider für Urheberrechtsverletzungen: Ein Vergleich von US-amerikanischem und europäischem Recht. *GRUR Internationaler Teil*, 2001/4. 283–289., valamint FALUDI GÁBOR: Az internet-szolgáltatók felelőssége. Külföldi tételes jogi megoldások, példák a bírói gyakorlatból. In BOGNÁR MÁRTA (szerk.): *MIE Közlemények*, 2004/41. 99–103.

⁹ BÉKY i. m. 28.

¹⁰ Az 1976-ban keletkezett amerikai szerzői jogi törvényt (Title 17 US Code) módosító 1998-as, Digital Millennium Copyright Act (DMCA) néven ismertté vált törvény.

mény, a jogsértésről való tényleges tudomást, vagy az olyan körülményekről való tudomást jelenti, melyek jogsértésre utalnak. Fennáll a közreműködői felelősség, ha a közvetett jogsértőnek joga és lehetősége van arra, hogy a közvetlen jogsértőt ellenőrizze, vagy a közvetett jogsértőnek közvetlen vagyoni előnye származik a jogsértő cselekményekből. A helyettes felelősség akkor áll fenn, ha a jogsértő megbízása vagy utasítása alapján követi el a jogsértést a közvetlen jogsértő. Lássuk most, hogy a fennálló szabályozás alapján hogyan próbáltak a bíróságok megbirkózni az új problémákkal.

Cubby Inc. v. CompuServe (1991)

Az ügyben, melynek tényállása személyhez fűződő jog megsértésével kapcsolatos, a bíróság azt mérlegelte, hogy az internet-szolgáltató a jogsértő közlemény tekintetében a kiadóhoz (publisher) áll-e közelebb, vagy a másodlagos terjesztőhöz (secondary publisher, distributor). Ennek eldöntése azért lényeges, mert a kiadó képes és köteles a kiadott tartalmat ellenőrizni, a másodlagos terjesztő – például egy könyvtár vagy könyvesbolt – erre nem képes és nem is várható el tőle. Ezen teszt értelmében nyer megállapítást, hogy lehet-e közreműködői felelősségről beszélni. Erről akkor lehet beszélni, ha a közreműködő tudja, vagy adott körülmények között tudnia kell, hogy jogsértés történt. A bíróság végül megállapította, hogy a szolgáltató a másodlagos terjesztőhöz áll közelebb, így mentesítette őt a felelősség alól.

*Stratton Oakmont Inc. v. Prodigy Servs. Co. (1995)*¹¹

A – szintén személyhez fűződő jog megsértése miatt indított – perben szereplő alperes szolgáltató azzal reklámozta szolgáltatásait, hogy bizonyos fokig csoportosítja, szerkeszti és szűri a hozzáférhető információkat. Ezt a ténykedést szerkesztői tevékenységnek (publisher) minősítette a bíróság és ez alapján megállapította a szolgáltató felelősségét.¹²

¹¹ „Az ügy tárgya az a névtelen internet-használó által, a Prodigy szerverén elhelyezett információ volt, amely a Stratton nevű céget csalással vádolta. A cég beperelte a Prodigy-t, mondván az, mint a Money Talk néven futó, az üzleti élet eseményeit feldolgozó internetes bulletin board-ot – azaz elektronikus üzenőfalat – üzemeltető szolgáltató, felelős az ott megjelentetett tartalomért. A bíróság a felperes érveit elfogadta és azt hangsúlyozta, hogy a Prodigy automatikusan kiszűrte azokat az üzeneteket, amelyek illetlen, trágár szavakat használtak, és lehetősége volt arra is, hogy az üzenetek tartalmát vizsgálja. (A Prodigy közzétett olyan iránymutatásokat, amelyek a megjelentetett tartalomra vonatkoztak.)” in: BÉKY i. m. 29.

¹² Ez a döntés oda vezetett, hogy a szolgáltatók minden olyan tevékenység gyakorlásával felhagytak, amely a tartalom bármiféle szerkesztésére vagy szűrésére irányult, hiszen így szabadultak a felelősség alól. Struccpolitikának is minősíthető ez az általuk tanúsított magatartás, hiszen így tulajdonképpen azzal mentesült a szolgáltató a felelősség alól, hogy egyszerűen szemet hunyt mindenféle jogsértés felett. A szerzői jogi vonalról elkalandozva még említésre méltó az 1996-ban megalkotott távközlési törvény a közlések ‘tisztaságáról’. A Communication Decency Act, (Title 47. US. Code.) 230. szakasz (c) (1) bekezdése a következőképpen mentesítette a szolgáltatókat: a szolgáltatók nem tekinthetők a tartalom kiadójának, eredetetőjének, ha a tartalom másótól származik. Azaz a jogsértő – itt: rágalmozó, jó hírnevet sértő – tartalom miatt az internet-szolgáltató tulajdonképpen semmiféle felelősséggel nem tartozhat, ha csupán közvetíti a ‘másótól származó’ jogsértő tartalmat, és nem tehető felelőssé olyan esetekben sem, amikor jóhiszeműen cselekedve jogsértőnek vélt tartalomhoz való hozzáférés megakadályozása érdekében tesz lépéseket. (Ez az ún. „jó szamaritanus” szabály).

Playboy Enterprises Inc. v. Frena (1993)

Az alperes egy bulletin board service-t (BBS)¹³ üzemeltetett, mely a felperes szerzői jogi oltalomban részesülő fotóit tartalmazó fájlokat is tartalmazott. Innen a BBS használói le tudták tölteni a képeket a felperes szerzői jogi oltalomban részesülő magazinjából, ezután pedig a képek megmaradtak a BBS-en, így mások számára is letölthetővé váltak. A döntés szerint a szolgáltató közvetlen felelősséggel tartozik a szerzői jog megsértése miatt, tekintet nélkül arra, hogy tudott-e a jogsértésről.¹⁴

Religious Technology Center v. Netcom On-line Communications Services (1995)

Ez az ügy jelentette a továbblépést, ugyanis itt a bíróság már úgy ítélte meg, hogy amennyiben a szolgáltató tevékenysége pusztán ‘,merő továbbításra’ (mere conduit) vonatkozik, nem tehető felelőssé a jogsértő tartalom miatt. Ezt a passzív szerepet úgy jellemzi a bíróság, hogy a szolgáltató csupán egy olyan – emberi beavatkozás nélkül működő – rendszert üzemeltet, amely a mások által kezdeményezett üzeneteket automatikusan továbbítja és csak a továbbításhoz szükséges ideig készülnek másolatok. Ebben az ítéletben fogalmazza meg a bíróság, hogy milyen körülmények között áll fenn az internet-szolgáltató közvetett felelőssége: felelős a szolgáltató, amennyiben tudomása van a jogsértő cselekményről, valamint amennyiben az adott körülményekhez képest tudomása kellene, hogy legyen,¹⁵ illetve amennyiben a szolgáltató kezdeményezi, követi el, illetve magatartásával hozzájárul a jogsértés elkövetéséhez.¹⁶

A ‘mere conduit’ azaz merő továbbítás tevékenységet végző szolgáltatók közvetett felelősségének – előbb vázolt – korlátozásáról rendelkezik a bíróság a *Mariobe-FL v. National Association of Fire Equipment Distributors (1997)* ügyben, és hasonló alapon korlátozta a felelősségét a szolgáltatónak bulletin board services (BBS, azaz elektronikus hirdetőtábla) üzemeltetésével kapcsolatban is a *SegaEnterprises Ltd. v. Maphia (1996)* ügyben.

Bár a bírósági ítélezés eredményeként kialakult a szolgáltatók közvetett, korlátozott felelősségének megfogalmazása, azonban a bizonytalanságok¹⁷ elkerülése érdekében 1998-ban megszületett a Digital Millennium Copyright Act (DMCA), mely az amerikai szerzői jogi törvényt volt hivatott aktualizálni. A DMCA II. Cím¹⁸ tartal-

¹³ Elektronikus hirdetőtábla, ‘üzenőfal’.

¹⁴ A *Playboy Enterprises Inc. v. Webworld Inc. (1997)*, valamint a *Playboy Enterprises Inc. v. Russ Hardenburgh Inc. (1997)* ügyekben is hasonló álláspontra helyezkedett a bíróság, ti. ha a szolgáltató ösztönzi, ellenőrzi, jóváhagyja a jogsértő másolatkészítést, akkor közvetlen felelősséggel tartozik.

¹⁵ Angol kifejezéssel: knowledge és awareness. Ez utóbbi kifejezés tehát egy általános gondossági-elvárhatósági mércét takar.

¹⁶ Ez a megoldás Lubitz szerint kiegyensúlyozott, hiszen az, hogy a jogsértő tartalom szolgáltató kiléte nehezen megállapítható, vagy megállapíthatatlan, nem adhat okot az internet-szolgáltató felelősségének megállapítására, ha még tudomása sem volt (nem kellett, hogy legyen) a jogsértésről. Emellett akkora mennyiségű információ áramlik a rendszeren, hogy elegendő azért felelőssé tenni a szolgáltatót, amiről tudomása van (kell lennie), ld. LUBITZ i. m. 284.

¹⁷ Nehézséget okozhat a tudomás (knowledge vagy az awareness) meglétének bizonyítása, ennek hiányában pedig – mint fentebb láttuk – a szolgáltató nem vonható felelősségre. Erre tekintettel került a törvénybe az értesítési eljárás is, melyet a bírói gyakorlat nehezen tudott volna kifejleszteni.

¹⁸ Ezt a címet a 17. U.S.C. (a szerzői jogi törvény) 512. szakasza tartalmazza. Ez a szakasz OCILLA néven is ismeretes (On-Line Copyright Infringement Liability Limitation Act).

mazza az internet-szolgáltatók – szerzői jogot sértő online tartalmakkal kapcsolatos – felelősségkorlátozó szabályait.¹⁹

Négy cselekményt különböztet meg a DMCA:

- egyszerű adatátvitel, merő továbbítás(mere conduit)
- gyorsítótárolás, annak érdekében, hogy a felhasználók könnyebben hozzáférhessenek a tartalomhoz (caching)
- tárhelyszolgáltatás (hosting)
- keresőmechanizmusokban tartalom elhelyezése a könnyebb hozzáférés érdekében – (search engine vagy information location tool).

A törvény igen részletesen szabályozza a négy esetkört, pontosabban az internet-szolgáltató közvetett felelőssége korlátozásának feltételeit. Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy a szolgáltató akkor hivatkozhat a felelősségének korlátozására, ha az egyszerű adatátvitel során nem ő választja ki a címzettet és a továbbítandó tartalmat, nem ő kezdeményezi az átvitelt, nem változtatja meg a tartalmat, és csak addig tárolja, ameddig az a továbbításhoz szükséges. Ez tulajdonképpen a tartalmat feladó kérésének automatikus teljesítése, egy teljesen passzív szerep, amely valóban pusztán információ-továbbításból áll. További feltétel, hogy a jogsértő cselekményből a szolgáltatónak közvetlen vagyoni előnye nem származhat. A gyorsítótárolás (caching) esetében is a követelmények hasonlóak, itt is passzív, közvetítő szereplő a szolgáltató, és a tárolás valóban az automatikus technikai továbbítási folyamat része. A tárhelyszolgáltatás és a keresőszolgáltatás esetében a szolgáltató akkor mentesül a felelősség alól, ha nem volt tényleges tudomása a jogsértésről, vagy olyan körülményről, amely a jogsértést valószínűsíti,²⁰ illetve az ilyen tudomás megszerzése esetén haladéktalanul intézkedett a tartalom eltávolítása vagy hozzáférhetetlenné tétele érdekében.

A törvény bevezeti az értesítési és eltávolítási eljárást (a notice and take down eljárást). Az értesítés maga egy olyan eszköz, amely a tudomás (knowledge) meglétét bizonyítja. Ezáltal a szolgáltató nem hivatkozhat a jogsértésről való tudomás hiányára és nem alkalmazható a felelősségkorlátozás. De amennyiben lefolytatja a törvény által lehetővé tett eltávolítási eljárást, mégis mentesülhet a felelősség alól.

¹⁹ Fontos tisztázni, hogy a szabály nem arra, vonatkozik, hogy a szolgáltató elkövetett-e jogsértést, vagy sem, hanem arról van szó, hogy ez egy felelősségkorlátozó szabály, vagyis amennyiben a fennálló mindenkori szerzői jogi törvény alapján történik jogsértés, akkor bizonyos körülmények között a szabály korlátozza a szolgáltató vagyoni helytállási kötelezettségét, ld. LUBITZ i. m. 285.

²⁰ Problematicus lehet a felelősségkorlátozás megítélése, amikor egy keresőszolgáltatás által nyújtott címlistában esetleg olyan linkek is szerepelnek, amelyek jogsértő tartalmakat közlő oldalakhoz vezethetnek. Lubitz szerint a bíróságoknak szem előtt kell tartani az ítékezés során azt a kényelmet és gyorsaságot, amelyet egy ilyen keresőszolgáltatás nyújt, hiszen az óriási információtegeből a felhasználó által megadott kritériumok alapján a szolgáltatás kikeresi a kapcsolódó linkeket, címeiket. Ilyenkor nem várható el, hogy a szolgáltató a linkek mögé is betekintszen, nem tartalmazzak-e a linkek által megjelölt oldalak jogsértő tartalmakat. Természetesen, ha olyan linkeket tartalmaz a szolgáltató, amelyek köztudottan, nyilvánvalóan jogsértő oldalakhoz vezetnek, az már felelősséget megalapozó körülmény lehet.

A törvény itt is részletesen szabályozza az eljárás feltételeit. A törvény először is előír a szolgáltatónak egy olyan kötelezettséget, hogy meg kell bíznia egy képviselőt (ügynököt, agent-et) az értesítések (notifications) fogadására, mely az interneten keresztül történő értesítéseket is tudja fogadni. Részletes előírások²¹ vonatkoznak az értesítésekre, az értesítő személyére, mely rendelkezések egyben azt is szolgálják, hogy lehetőség szerint kiszűrjék az alaptalan értesítéseket és ezáltal a beérkező értesítések számát csökkentsék. Amennyiben az értesítés megfelel^{22,23} a követelményeknek, az internet-szolgáltató köteles haladéktalanul intézkedni, további információkat igényelhet a bejelentőtől. Így a két fél együttműködésének előmozdítását célozza a törvény.

Maga az értesítési és eltávolítási eljárás is törvény által megszabott mederben folyik, szoros határidők alkalmazásával. Az eljárás röviden: a jogában megsértett által közölt értesítést követően a szolgáltatónak haladéktalanul el kell távolítani a jogsértőként feltüntetett tartalmat, vagy a hozzáférést meg kell akadályoznia. Erről, amennyiben persze lehetséges, haladéktalanul értesítenie kell a tartalomszolgáltatót, akinek van 10 napja arra, hogy kifogással éljen. Ha a tartalomszolgáltató hallgat, vagy elismeri a jogsértést, akkor az eltávolítás végleges marad.²⁴ Ha kifogással él, és a kifogás megfelel a törvényi feltételeknek,^{25,26} köteles a szolgáltató visszahelyezni az eltávolított tartalmat, illetve a hozzáférést újból biztosítani, kivéve, ha a jogában megsértett igazolja, hogy – bírósági vagy más hatósági – eljárást indított jogának érvényesítése érdekében a tartalomszolgáltatóval szemben.

A törvény rendelkezik arról is, hogy az internet-szolgáltatónak nincs és nem is lehet olyan általános kötelezettsége, hogy a tartalmakat felügyelje, megfigyelje (moni-

²¹ Például csak a jogosult tehet ilyen bejelentést, vagy az arra felhatalmazott személy, azonosítania kell magát ennek a személynek, meg kell jelölnie a sértett művet, valamint a jogsértés helyét. Az értesítőnek ki kell jelentenie, hogy a jogsértésre vonatkozóan nyújtott információit jóhiszeműen közli, sőt eskü alatt (under penalty of perjury) kell kijelentenie, hogy jogosult fellépni.

²² Amennyiben a bejelentő értesítése nem felel meg a törvényben előírtaknak, elvileg nem vehető figyelembe az értesítés a szolgáltató jogsértésről való tudomásának megítélésékor.

²³ Az ALS Scan Inc. v. Remarq Communities Inc. (2001) ügyben a felperes hiányos értesítést küldött az alperes részére, így az nem cselekedett, hiszen a törvény értelmében figyelmen kívül hagyhatja a hiányosan érkezett értesítéseket. Azonban a bíróság úgy ítélte meg, hogy bármintemű értesítés megalapozza a szolgáltató tudomásának meglétét, tehát ezzel a szolgáltató nem hunyhat szemet a jogsértés felett.

²⁴ Ez természetesen csak az internet-szolgáltatónak jelent könnyebbséget, hiszen ezzel a notice and take down eljárás befejeződött, ő mentesül a felelősség alól. A jogosult még ettől nem talál gyógyírt a sérelmére. A törvény tartalmaz egy olyan rendelkezést, hogy a bíróság adhat ki egy olyan – a jogsértő kiletének felderítését célzó – végzést, amely arra kötelezi a szolgáltatót, hogy a bejelentőnek a kért információkat megadja a jogsértőről.

²⁵ A kifogással szemben támasztott egyik legfontosabb követelmény, hogy a kifogással élő eskü alatt (under penalty of perjury) állítja, hogy a szolgáltató eljárása – vagyis a tartalom eltávolítása – hiba vagy a jogsértőnek vélt tartalom hibás megjelölésének eredménye. Ez az eskü egyrészt a könnyelmű kijelentések tételének elkerülését célozza, másrészt megteremti a "fegyverek egyenlőségét" a jogában megsértett és a jogsértéssel vádolt személy között.

²⁶ Az eskü valóban hatásos eszköz arra, hogy kiszűrje az alaptalan bejelentéseket és a könnyelmű kifogásokat, azonban – Lubitz szerint – célszerű lenne kiterjeszteni az eskü hatályát minden, az ügyben tett nyilatkozatra, tényállításra.

toring), továbbá nem kötelezhető arra, hogy tevékenyen olyan tények után kutasson, amelyek jogsértésre utalnak. Ez a rendelkezés az egyén magánszférájához való jogot védi.²⁷

IV. Az Európai Unió jogalkotása

2000 júniusában megszületett a Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve a belső piaci információs társadalmi szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem bizonyos jogi vonatkozásairól. Ez az irányelv – a szabályozási technikát tekintve – eltér a korábbi, szerzői joghoz is kapcsolható irányelvektől, ugyanis egy horizontális megközelítéssel igyekszik – az információs társadalom kihívásaihoz igazodóan –, egyszerre több életviszonyt átfogóan szabályozni, eltérően a korábbi vertikális jellegű szabályoktól, melyek egy meghatározott területre vonatkozóan rendezik az életviszonyokat (mint például szoftveroltalom, adatbázis-oltalom stb.).²⁸ Az irányelvet a tagállamoknak 2002. január 17-ig kellett a nemzeti jogukba átültetni.²⁹ Előre kell bocsátani, hogy az irányelv – jogi jellegéből fakadóan – nem részletes szabályokat tartalmaz, csak egy keretet, amelyet a tagállamoknak kell kitölteniük nemzeti jogalkotásuk keretében.

Az irányelv³⁰ az információs társadalmi szolgáltatást olyan szolgáltatásként jelöli meg, amelyet (a) általában ellenérték fejében, (b) elektronikus adatfeldolgozás és adattárolás útján, (c) a szolgáltatást igénybe vevő egyéni kezdeményezésére (d) a távolba nyújtanak. Ezek tehát tulajdonképpen az internet használatára irányuló szolgáltatá-

²⁷ Az amerikai szabályozás áttekintéséhez lásd még: DAVID E. HALLETT: How to destroy a reputation and get away with it, *IDEA – The Journal of Law and Technology*, 2001/41. 259–282. A szerző a tanulmányban összehasonlítja az 1996-os Communication Decency Act (CDA) és az 1998-as DMCA internet-szolgáltatókra vonatkozó felelősségi szabályait. Megállapítása szerint a CDA-be is be kellene vezetni a notice and take down eljárást, hiszen a CDA korábban említett 'jó szamaritánus' szabálya alapján a szolgáltató nem felel olyan személyiségsértő tartalmakért, amelyek mástól származnak. A jó hírnevében megsértett, megrágalmazott személy nem tehet tehát mást, mint megpróbálja a tartalomszolgáltatót felkutatni és perelni. Ez pedig szinte egyenlő a lehetetlennel. Hiába értesíti tehát a szolgáltatót, hogy jogsértő tartalmakat továbbít, az nem köteles eltávolítani azokat. E mögött a széleskörű felelősségkorlátozó szabály mögött a Kongresszus azon jogpolitikai megfontolása húzódott, miszerint az internet egy olyan fontos új médium, hogy mindent el kell követni annak érdekében, hogy minél jobban elterjedjen és minden amerikai számára elérhetővé váljon. Ha pedig a törvény szigorúbb felelősséget állapítana meg, akkor korlátozná az internet terjedését. Ezt azonban 1998-ban meghaladta a jogalkotó a DMCA megalkotásával, amelyben szigorított a felelősségkorlátozás feltételein. A szerző szerint a DMCA-ben foglalt szabályok semmilyen nagy terhet nem rónak a szolgáltatóra, hiszen a 'notice and take down' eljárás semmilyen komolyabb erőfeszítést nem kíván meg tőlük, így az eljárás a rágalmozó, jó hírnevet sértő tartalmakkal kapcsolatban is alkalmazandó kellene, hogy legyen és ajánlatos lenne a CDA-be felvenni.

²⁸ BOYTHA (2004) i. m. 81. old.

²⁹ Hazánkban eleget tett ennek a követelménynek a 2002. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információtársadalmi szolgáltatások kérdéseiről.

³⁰ Az irányelv bemutatásához felhasznált irodalom: BOYTHA GYÖRGY: Iparjogvédelem, szerzői jog. In KIRÁLY MIKLÓS (szerk): *Az Európai Közösség kereskedelmi joga*. Budapest, KJK, 2003. 424–427., valamint LUBITZ i. m. 289–291.

sok.³¹ Az irányelv 12–14. cikke szól az internet-szolgáltatók felelősségének korlátozásáról.³² Három tevékenységet ölel fel a szabályozás: a továbbítást (mere conduit), a gyorsítótárolást (caching), valamint a tárhelyszolgáltatást (hosting). Az irányelv szerint a szolgáltatók felelősségét a tagállamoknak ki kell zárni az alábbi esetekben:

Közvetítő szolgáltató (mere conduit) akkor nem felel ha:

- nem a szolgáltató kezdeményezi a továbbítást;
- nem a szolgáltató választja meg a címzettet, és
- a továbbított információt nem a szolgáltató választja ki, illetve azt nem változtatja meg.

Gyorsítótárolás (caching) esetén korlátozott a felelőssége a szolgáltatónak, ha:

- a szolgáltató nem változtatja meg az információt;
- a tárolt információhoz való hozzáférésre vonatkozó feltételeket tiszteletben tartja;
- a közbenső tárolóban az információ naprakészségét biztosító, elismert szakmai szabályoknak eleget tesz;
- a közbenső tárolás nem zavarja meg az információ kinyerésére szolgáló technológia jogszerű használatát; és
- a szolgáltató haladéktalanul eltávolítja az általa tárolt információt vagy nem biztosítja az ahhoz való hozzáférést, amint tudomást szerzett arról, hogy az információt az adatátvitel eredeti kiindulási pontján a hálózatról eltávolították, vagy az ahhoz való hozzáférés biztosítását megszüntették, illetve, hogy a bíróság vagy más hatóság az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását elrendelte.

Tárhelyszolgáltatás (hosting) esetén a szolgáltató felelőssége korlátozott, ha:

- nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, és nincs tudomása olyan tényről vagy körülményről, amely valószínűsíti, hogy az információval kapcsolatos magatartás jogellenes
- amint az előbbieken foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja.

A DMCA-hez hasonlóan az irányelv is rendelkezik arról, hogy az internet-szolgáltatóknak nincs és nem is lehet olyan általános kötelezettsége, hogy a tartalmakat felügyelje, megfigyelje (monitoring), továbbá nem kötelezhető arra, hogy tevékenyen olyan tények után kutasson, amelyek jogsértésre utalnak.

Vessünk most egy pillantást az irányelv és a DMCA közötti különbségekre. Egyrészt az irányelv, mint fentebb említésre került, csak egy keretszabály, azt a tagállam-

³¹ Nem információs társadalmi szolgáltatás viszont az egyének magánlevelezése, rádió és televízió műsor-szolgáltatás, könyvvizsgálás, beteg orvosi vizsgálata, közjegyző szolgáltatásai, ügyfél bíróság előtti képviselése, pénzbeli tétellel járó szerencsejátékok.

³² Itt is arról van szó, mint amit a DMCA tárgyalásánál láthattunk: az irányelv nem azt szabályozza, hogy követett-e el szerzői jogsértést valaki, erről a nemzeti jogok mindenkori szerzői jogi törvényei rendelkeznek. Különbözik az irányelv a DMCA-tól többek között abban is, hogy nemcsak a szerzői jogsértésekre vonatkozó felelősség korlátozásáról szól, hanem az internet-szolgáltató tevékenységéről, általában.

ok töltik ki nemzeti jogalkotással, ezért nem is lehet olyan részletes, mint a DMCA rendelkezései. Lubitz szerint azonban az irányelv túl széles teret enged a jogalkotásoknak és a jogalkalmazásnak, ami végeredményben igen nagy eltéréseket okozhat majd. Kifogásolja, hogy az irányelv nem rendelkezik a szolgáltató által nyújtott keresőszolgáltatás (information location tool) szabályozásáról, itt tehát egy szabályozási hézag áll fenn, így felelősségkorlátozó előírást sem irányoz elő. Lubitz szerint ezen eszközök fontosságára való tekintettel szabályozni kellett volna az ezzel a tevékenységgel kapcsolatos felelősség korlátozását is.³³

Lássuk most, hogy – ilyen előzmények után – hogyan alakult a magyar szabályozás.

V. Az internet-szolgáltatók felelősségére vonatkozó szabályok hazánkban

Azt mondhatjuk, hogy egészen 2001-ig nem volt speciális szabályozás az internet-szolgáltatók felelősségére vonatkozóan, bár a bírói gyakorlatban sem merültek föl ezzel kapcsolatos kérdések. Jogi szabályozás hiányában maradt az önszabályozás lehetősége: 2001-ben az ARTISJUS Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület éves jogdíjközleményének IV. fejezete szólt a szolgáltatók felelősségének korlátozásáról. Ez tulajdonképpen a szerzői jogi törvényünkben foglalt, közös jogkezelés körébe tartozó részletkérdések szabályozása, felfogható általános szerződési feltételként is, mely a jogkezelő és a felhasználók között létrejött megállapodás lehetséges általános szerződési feltétele.³⁴ A jogdíjközlemény e fejezete szerint a szolgáltató alapvetően felelős mindenért, ami a szerverén van, vagy ami a hálózatán átmegy. Hogyan mentesülhet mégis a jogsértő tartalmak miatt fennálló felelőssége alól? Amennyiben a DMCA-nél tárgyalt négy szolgáltatás valamelyikét nyújtja (azaz mere conduit, hosting, caching, search engine), és megállapodást köt az ARTISJUS-szal, melyben vállalja, hogy az ARTISJUS értesítése alapján lefolytatja az értesítési-eltávolítási eljárást, akkor mentesül a felelősség alól. Ez lényegében a DMCA-ból már ismert 'notice and take down' eljárásnak felel meg, természetesen nem olyan részletes szabályokkal, mint amilyeneket az amerikai törvény tartalmaz. Elmondhatjuk, hogy az ARTISJUS felvette a lépést az amerikai és az Európai Unió követelményekkel, de természetesen ez a felelősségkorlátozó megoldás egy jóval szűkebb körét öleli föl a szerzői jogi oltalomban részesülő műveknek, mint az előbbi két szabályozás, hiszen csak az ARTISJUS által végzett közös jogkezelés hatálya alá tartozó művekre³⁵ vonatkozott. 2001 augusztusában az ARISJUS, az EJI, a HUNGART, a MAHASZ, valamint a leg-

³³ Ezek a tevékenységek megkönnyítik a világhálón történő navigálást, hiszen a mérhetetlen információ-halmazból már csak az általunk megadott kritériumok alapján egy szűkebb tartalomhalmazzal kell csak megbirkóznunk. Ez jelentősen növeli az Internet-használat gyorsaságát, nem is beszélve a kényelemről. Ha az e tevékenységgel összefüggő felelőssége nincs a szolgáltatónak semmilyen módon korlátozva, előfordulhat, hogy a szolgáltató – az esetleges problémákat megelőzendő – inkább nem is nyújt ilyen szolgáltatásokat.

³⁴ A kérdésről ld. MURAKÖZI GERGELY: *Tiszta Amerika, avagy a magyar Net ön-, köz- és magánszabályozása*, <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/23>, valamint SZINGER ANDRÁS: *Észrevételek Muraközi Gergely „Tiszta Amerika” c. cikkével kapcsolatban*, <http://www.jogiforum.hu/publikaciok/48>

³⁵ Ezek a művek (tekintettel az internetes felhasználásra): az irodalmi és zeneművek, kereskedelmi célból kiadott hangfelvételek, és azok másolatai, rádió- és televízió-műsorok.

nagyobb hazai internet-szolgáltatókat tömörítő Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesülete megállapodást kötött az interneten felhasznált zenei művek és szomszédos jogi teljesítmények tekintetében.³⁶

A magyar jogalkotó sem várta meg, hogy 2001 végén megszületett az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (Elkertv.), mely összhangban van a fentebb tárgyalt EK irányelvvel, valamint a közös jogkezelők által megkötött megállapodásokkal.

A törvény szolgáltatásként a korábban már bemutatott négy tevékenységet tartalmazza:

- mástól származó információ távközlő hálózaton továbbítása, vagy a hálózathoz hozzáférés biztosítása (mere conduit),
- más által kezdeményezett információ-továbbítását hatékonyabbá tevő gyorsítótárolás (caching),
- igénybe vevő által biztosított információ tartós tárolása (hosting),
- információk megtalálását elősegítő segédeszközök biztosítása (search engine).

A *közvetítő szolgáltató* akkor nem felel a továbbított információ tartalmával okozott kárért, ha

- nem a szolgáltató kezdeményezi az információ továbbítását;
- nem a szolgáltató választja meg a továbbítás címzettjét, és
- a továbbított információt nem a szolgáltató választja ki, illetve azt nem változtatja meg.

A szolgáltató akkor nem felel az információ közbenső és átmeneti jellegű automatikus *tárolásával (caching)* okozott kárért, ha

- a szolgáltató nem változtatja meg az információt;
- a tárolt információhoz való hozzáférés megfelel az információ hozzáféréseivel kapcsolatban támasztott feltételeknek;
- a közbenső tárolóban az információ frissítése megfelel a széleskörűen elismert és alkalmazott információfrissítési gyakorlatnak;
- a közbenső tárolás nem zavarja meg az információ felhasználásával kapcsolatos adatok kinyerésére szolgáló, széleskörűen elismert és alkalmazott technológia jogszerű használatát; és
- a szolgáltató haladéktalanul eltávolítja az általa tárolt információt, vagy nem biztosítja az ahhoz való hozzáférést, amint tudomást szerzett arról, hogy az információt az adatátvitel eredeti kiindulási pontján a hálózatról eltávolították, vagy az ahhoz való hozzáférés biztosítását megszüntették, illetve, hogy a bíróság vagy más hatóság az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását elrendelte.

³⁶ SZINGER ANDRÁS – TÓTH PÉTER BENJAMIN: *Gyakorlati útmutató a szerzői joghoz*. Budapest, Novissima, 2004. 236.

A szolgáltató akkor nem felel az igénybe vevő által biztosított információ (*hosting*) tartalmával okozott kárért, valamint a keresőszolgáltatás nyújtása keretében nyújtott információ tartalmával okozott kárért, ha

- nincs tudomása az információval kapcsolatos jogellenes magatartásról, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti;
- nincs tudomása olyan tényről vagy körülményről, amely valószínűsíti, hogy az információval kapcsolatos magatartás jogellenes, vagy arról, hogy az információ bárkinek a jogát vagy jogos érdekét sérti;
- amint az előző pontokban foglaltakról tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról, vagy a hozzáférést nem biztosítja.

Mentesül tehát a szolgáltató a felelősség alól, amennyiben nincs tudomása jogsértésről, vagy jogsértésre utaló körülményről, úgy jár el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható, és lefolytatja a törvényben foglalt értesítési és eltávolítási eljárást. Ez az eljárás pedig a következőképpen nyert szabályozást a törvényben (Elkertv 13. §):

Az a jogosult, akinek a szerzői jogi törvény által védett szerzői művén, előadásán, hangfelvételén, műsorán, audiovizuális művén, adatbázisán fennálló jogát a szolgáltató által hozzáférhetővé tett információ sérti (a továbbiakban: jogosult), teljes bizonyító erejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt értesítésével³⁷ felhívhatja a szolgáltatót a jogát sértő tartalmú információ eltávolítására.

Az értesítés átvételétől számított 12 órán belül a szolgáltató – a jogosult jogát sértő információt biztosító igénybe vevő (a továbbiakban: érintett igénybe vevő) 3 munkanapon belül történő írásbeli tájékoztatása mellett – köteles intézkedni az értesítésben megjelölt információhoz való hozzáférés nem biztosítása vagy az információ eltávolítása iránt, és feltüntetni, hogy az eltávolítás milyen jogosult jogsértést állító értesítése alapján történt. Köteles megtagadni a szolgáltató az információhoz való hozzáférés nem biztosítását vagy az információ eltávolítását, ha ugyanazon információ vonatkozásában ugyanazon jogosult értesítése alapján már eljár, kivéve, ha az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását bíróság vagy hatóság rendelte el.

Az érintett igénybe vevő a tájékoztatás átvételétől számított 8 napon belül teljes bizonyító erejű magánokiratban vagy közokiratban a szolgáltatónál kifogással³⁸ élhet az érintett információ eltávolításával szemben. A kifogás átvételekor a szolgáltató haladéktalanul köteles az érintett információt újra hozzáférhetővé tenni, és erről a joga-

³⁷ Az értesítésnek tartalmaznia kell:

- a) a sérelem tárgyát és a jogsértést valószínűsítő tények megjelölését;
- b) a jogsértő tartalmú információ azonosításához szükséges adatokat;
- c) a jogosult nevét, lakcímét, illetve székhelyét, telefonszámát, valamint elektronikus levelezési címét. (Amennyiben a jogosult meghatalmazottja útján jár el, meghatalmazást is csatolni kell.)

³⁸ A kifogásnak tartalmaznia kell:

- a) az eltávolított, illetőleg hozzáférhetetlenné tett információ azonosítását, ideértve azt a hálózati címet, ahol az korábban hozzáférhető volt, továbbá az érintett igénybe vevőt azonosító adatokat;
- b) indokolt nyilatkozatot arról, hogy az igénybe vevő által biztosított információ nem sérti a jogosult értesítésében megjelölt jogát.

sultat a kifogás megküldésével értesíteni, kivéve, ha az eltávolítást vagy a hozzáférés megtiltását bíróság vagy hatóság rendelte el.

Ha az érintett igénybe vevő a jogsértést elismeri vagy határidőben nem terjeszt elő kifogást vagy az nem tartalmazza az előírt adatokat, és nyilatkozatot, a szolgáltató az információhoz való hozzáférés nem biztosításának, illetve az információ eltávolításának hatályát köteles fenntartani. Ha a jogosult az értesítés átvételétől számított 10 munkanapon belül az értesítés szerinti jogsértéssel kapcsolatos igényét abbahagyás és eltiltás iránti ideiglenes intézkedés iránti kérelmet is tartalmazó kereset vagy fizetési meghagyás iránti kérelem benyújtása útján érvényesíti vagy büntető feljelentést tesz, és az eljárás megkezdését kezdeményező beadványának másolatát annak benyújtásától számított 3 munkanapon belül megküldi a szolgáltatónak, a szolgáltató a beadvány másolatának átvételétől számított 12 órán belül az információhoz való hozzáférést ismételten nem biztosítja, illetve az információt ismételten eltávolítja. A szolgáltató intézkedéséről a jogosult beadványa másolatának megküldésével az érintett igénybe vevőt az intézkedés megtételétől számított 3 munkanapon belül értesíti.

A jogosult köteles az előbb említett eljárásban hozott jogerős érdemi határozatokról – ideértve az ideiglenes intézkedés elrendelését vagy a kérelem elutasítását is – a szolgáltatót haladéktalanul értesíteni. Ha az érdemi határozat az érintett igénybe vevő javára rendelkezik, a szolgáltató haladéktalanul köteles az érintett információt ismételten hozzáférhetővé tenni, egyébként a szolgáltatói intézkedés (eltávolítás vagy hozzáférhetetlenné tétel) hatálya fennmarad. A jogosult és a szolgáltató szerződést³⁹ köthet az itt vázolt eljárás alkalmazásáról.

A törvény előírja azt is, hogy a szolgáltató nem felelős az érintett információ eltávolításának vagy az ahhoz való hozzáférés nem biztosításának eredményes végrehajtásáért, amennyiben az eltávolítás vagy a hozzáférés nem biztosítása során a törvényben előírtaknak megfelelően és jóhiszeműen járt el.

Mint láttuk, ez az eljárás is lényegében megfelel a DMCA-ben foglalt ‘notice and take down’ eljárásnak, bár nincsenek olyan szigorú feltételek az értesítést és a kifogást illetően.⁴⁰

Összehasonlítva a magyar és az Unió szabályozást, elmondhatjuk, hogy a magyar törvény a közösségi irányelvhez képest többletként tartalmazza a keresőszolgáltatást nyújtó szolgáltatókra vonatkozó felelősségkorlátozó szabályokat is, valamint felvázolja az értesítési-eltávolítási eljárást is.

³⁹ A szerződésben a felek a törvénytől nem térhetnek el, de a törvényben nem rendezett kérdésekben megállapodhatnak. A felek szerződésükben hatályos írásbeli közlésnek tekinthetik a nekik vagy általuk harmadik személyhez címzett írásbeli magánokirat hű másolatát, továbbá az elektronikus úton tett közlést is, ha annak megérkezését a címzett elektronikus úton igazolja. Ebben az esetben a felek kötelesek az egymástól származó elektronikus küldemények megérkezését visszaigazolni. Láthatjuk tehát, hogy a feleknek – a törvény rendelkezéseinek megtartása mellett is – marad elég mozgásterük az egymás közötti viszony szabályozásában.

⁴⁰ Ld. a DMCA által előírt eskü alatti (under penalty of perjury) nyilatkozattétel, bár a törvény itt csak az eljárás vázát tartalmazza, azaz a felek szerződésben részletszabályokat írhatnak elő, ezek a részletszabályok nem lehetnek a törvénnyel ellentétesek.

VI. Zárszó

Két záró gondolatot szeretnék a fentebb leírtakhoz hozzátenni. Az egyik gondolat Faludi Gábortól⁴¹ származik, aki saját felvetését már-már bizarrnak minősítette: úgy látja, hogy „[a]z internet szolgáltató ma olyan, mint a múlt század végén a vonat. Nem tudták, mit kezdjenek a vonattal, hiszen a pálya teljes hosszában veszélyt jelentett. [...] Be is vezették a kártelepítő szabályt, a veszélyes üzemi felelősséget [...]. A mai polgári jogunkban, hogyha fölszáll egy ittas ember a vonatra, és kidob egy téglát a vonatból, és az fejbe talál valakit, akkor ki felel ezért a kárért? A veszélyes üzemi üzemben tartója. [...] Ha a példát internetes kontextusba helyezjük: senki sem várhatja el, hogy az internet-szolgáltató ellenőrizze a nála tárolt, vagy rajta átmenő adatokat. Az internet szolgáltató azonban üzletet [...] épít arra, hogy másnak olyan mennyiségű adatát kezelje és továbbítja, amelynek egyéni ellenőrzését nem tudja elvégezni. Nem lenne etikus ezt veszélyes üzemi üzemi tekinteni? Jogsértés szempontjából veszélyes üzemi üzemi?” Úgy véli, hogy egy ilyen felelősségi rendszer azért lenne járható út, mert a jogában megsértett csak a szolgáltatóhoz tud fordulni a legtöbb esetben, hiszen a jogsértő tartalomszolgáltató többnyire ismeretlen. Mentésülhetne azonban a szolgáltató a felelősség alól, ha megnevezné a jogsértőt. Ez a rendszer tehát az objektív felelősség talaján állhatna.⁴² Mint láttuk, a szabályozás nem ebbe az irányba fejlődött, azonban Faludi gondolata azért bizonyos esetekben akár megiszívlelendőnek is tartható.

A szabályozás elvi háttérével szemben állítható követelményekkel kapcsolatban szeretnék egy másik véleményt megemlíteni: Ficsor Mihály ír összefoglalóan⁴³ a Szellemi Tulajdon Világszervezet égisze alatt létrejött két egyezményről,⁴⁴ melyeket azért nem tettem e tanulmányban vizsgálódás tárgyává, mert nem tartalmaznak szabályokat az internet-szolgáltatók felelősségére vonatkozóan. Azonban Ficsor Mihály ebben a kézikönyvében kifejti, milyen elvek mentén kell haladnia a szolgáltatói felelősséget szabályozó rendelkezéseknek. Ezek az elvek a következők:⁴⁵

- a felelősségtől való mentesség feltételeit pontosan meg kell határozni, és a szolgáltatók indokolt biztonságához szükséges mértékben kell meghúzni a felelősségkorlátozás határait,

⁴¹ FALUDI i. m. 109.

⁴² Lássunk két külföldi példát, milyen szigorú szabályokat alkalmaznak: Burmában például törvénybe ütközik a világháló minden olyan használata, amely aláaknázhatja Burma állami biztonságát, jogrendjét, gazdaságát és kultúráját. Szingapúrban az internet-szolgáltatók kötelesek az általuk nyújtott tartalmakat speciális feketelistákkal összehasonlítani. Láthatjuk tehát, hogy léteznek igencsak szigorú szabályok is, bár ilyen jellegű szabályokat a nyugati társadalmak jogrendszerei nem bírnák el, hiszen ez az emberi szabadságjogok lábál tiprását jelentené. (NILS BORTLOFF: Internet Service Providers' Liability in the European Union. *Copyright World*, 1997/10. 32.)

⁴³ FICSOR MIHÁLY: *The law of internet, The 1996 WIPO Treaties, their Interpretation and Implementation*. New York, Oxford University Press, 2002.

⁴⁴ WIPO Szerzői Jogi Szerződés (WIPO Copyright Treaty, WCT), valamint az 'Előadásokról és hangfelvételekről szóló szerződés' (WIPO Performances and Phonograms Treaty, WPPT). Magyarország az 57/1998 (IX. 29.) Országgyűlési határozattal erősítette meg a két szerződést.

⁴⁵ FICSOR i. m. 582.

- minden ilyen szabálynak összhangban kell lenni a szerzői jog szellemével, azaz szem előtt kell tartani a szerzői jog mögött meghúzódó alapvető célt és érdeket: az emberi kreativitás elismerését és ösztönzését,
- minden ilyen szabálynak elő kell mozdítania a szerzői jogosultak és a szolgáltatók közötti együttműködést a jogsértés esetén való gyors cselekvés érdekében.

Ezeket az elveket minimum követelményként is felfoghatjuk, és elmondhatjuk, hogy jelenlegi szabályozásunk megfelel a követelményeknek.

Véleményem szerint mind a jogalkotónak, mind a jogalkalmazónak szem előtt kell mindig tartania azt, hogy a szerzői jog mögött meghúzódó érdek védelme, bár kevésbé kézzel fogható, mint az internet-szolgáltatók tevékenysége mögött meghúzódó anyagi érdek, mégis ugyanolyan figyelmet érdemel.⁴⁶ A fenti elvek közül a második követelmény a legnehezebben megragadható, azonban egyben a legfontosabb is, hiszen az emberi kreativitás, a szellemi munka és annak gyümölcse a haladás záloga. Méltó figyelmet kell erre akkor is fordítani, amikor mások esetleg a vészharangot kongatják a szerzői jog fölött, mondván az csupán a fejlődés útjában áll.

⁴⁶ Több érdek találkozásáról van szó: egyrészt a szerzői jog jogosultjának érdekei találkoznak a közösségnek a műhöz való hozzájutáshoz fűződő érdekével, másrészt megjelenik az internet-szolgáltatóknak a felelősségük korlátozásához fűződő érdeke, harmadrészt pedig az internetes kommunikáció vizsgálata és szabályozása során szem előtt kell tartani a magánszféra oltalmához és a szólás szabadságához való jogot.

